

uusi invalidi

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n sosiaalinen uudistuslehti 1/2017

Uusi liittohallitus sekä liittovaltuuston puheenjohtajat. Takana Antti Holopainen, Hannu Väisänen, Tapio Tenhunen, Rauno Glad, Juha Kovanen ja Erkki Matikainen. Eturivissä, Pauli Toikka, Aino Laine, Terttu Elomaa, Anja Kivipensas ja Anneli Kelloniemi. Kuvasta puuttuvat Kaija Kiessling, Ritva Korhonen, Manu Laihonon ja Vesa Ruskeeniemi. Kuva Tarja Västilä.

Tässä numerossa:

Pääkirjoitus:
Terveysvaalit
Sivu 2

Jokaiselle kuuluu arvokas kuolema
Sivu 3

Sote ja sosiaalipalvelut
Sivu 4

Liittokokouksen kuulumiset
Sivut 6-7

Yhdistykset toimivat
Sivut 8-9

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n liittokokous vaatii:

Kela vastuuseen toimeentulotukikatastrofin aiheuttamisesta

Toimeentulotuen perusosa on perustuslain takaama viimeisijainen toimeentulon rahoitusmuoto, joka koskee kaikkein heikoimmassa asemassa monista eri syistä olevia kansalaisia. Toimeentulotuen käsittelyn siirtäminen Kelalle on aiheuttanut sen, että suuri osa toimeentulotukeen oikeutetuista ei saa päätöstä ajoissa. Tämä osoittaa joko asiaa valmistelleen virkakoneiston puutteellisia tietoja siitä, miten toimeentulotuen käsittelyjärjestelmä toimii tai välitpitämättömyydestä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia kanssaihmissiämme kohtaan. Kuntien sosiaalitoimistoissa olisi ollut runsaasti tietoa järjestelmän käytännön toiminnasta, ja sitä toimiva taso on yrittänyt valmistelijoille välittää. On anteeksianta-

matonta, että heidän viestiään ei ole otettu asianmukaisesti huomioon, vaan uudistusta on viety heikoimpien kustannuksella eteenpäin siten, että suuri joukko asiakkaista kärsii.

Kelan hallintoa valvovan eduskunnan oikeusasiamiehen tulisi tehdä puolueeton selvitys rikkooko Kela perustuslakia. Heikosta valmistelusta vastuussa olevat tulisi saattaa vastuuseen laiminlyönneistään.

Toimeentulotuen käsittelyjärjestelmä on saatettava välittömästi toimintakuntoon niin, että päätökset eivät viivästy. Syntyneessä kriisivaiheessa Kelan ja kuntien sosiaalitoimien on tiivistettävä yhteistyötään siten, että toimeentulotukiasiakkaita kohdellaan oikeudenmukaisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen.

Mikäli toimeentulotuen viivästyminen hallinnollisista syistä johtuen on johtanut toimeentulotukiasiakkaita koskeviin kärsimyksiin, kuten häätöihin maksamatta jääneiden vuokrien takia tai muihin kohtuuttomiin seurauksiin, on Kelan korvattava syntyneet vahingot asiakkaille täysimääräisesti.

Toimeentulotukijärjestelmää tulisi kehittää siten, että kunnan sosiaalitoimen hoitoon jäänyt ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen ja perustoimeentulotuen käsittely muodostaa nykyistä paremmin toimivan kokonaisuuden.

12.3.2017

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n liittokokous

Hei, uusi lukija!

Ajammeko mielestäsi oikeita asioita?

Haluatko mukaan liiton toimintaan?

Nyky-yhteiskunnassa on entistä tärkeämpää yhdistää voimamme, jotta heikompiosaisten ääni saadaan kuuluviin. Ota yhteyttä Tapaturma- ja sairausinvalidien liittoon, niin ohjaamme sinut oikeaan paikallisyhdistykseen.

Liiton lehden lisäksi jäsenenä myös Vähäjärven lomakodin käyttö edullisin jäsenhinnoin.

Tule mukaan, yhdessä saamme enemmän aikaan, tervetuloa!

Ota yhteyttä: tsil@tsil.fi,
09-3960 5680

Pääkirjoitus 1/2017

Terveysvaalit

Maan hallitus yllätti kansalaiset, asiantuntijat ja monet poliittiset päättäjät uudella sote-uudistus käänteellään. Viimeinen versio uudistusehdotuksesta on palvelurakennemuutoksen kulisissa vuosia häirineiden terveysbisneslobbareiden unelma, josta he ovat julkisesti eri foorumeilla riemuneet. Alaa tuntevat professorit, kuntayhtymien terveysjohtajat ja poliittinen vasemmisto ovat teilanneet pakoyhtiöittämisen ja ovien avaamisen estoita ylikansalliseksi terveysbisnekselle.

Ministeritkin alkavat jo empiä. Paineet vetää esitys takaisin vähintäänkin tuumaustauolle on kova. Toisaalta terveyspalvelut ja sosiaalipalvelut yhä tiukemmin niihin integroituina ovat olleet vuosikymmeniä kestäneessä kriisitilassa. Jonot terveyskeskylääkäreiden vastaanotoille ovat monin paikoin kohtuuttomat, samoin hammaslääkäreiden.

Toimeentulotuen maksatus siirtyi vuoden vaihteeseen

Kelalle. Sekään ei mennyt putkeen. Paljastui, että uudistus oli huonosti valmisteltu käytännön tasolla. Jälleen kärsijöinä olivat kaikkein heikoimmassa asemassa olevat, eli ne joilla ei ole rahaa välttämättömimpään elämisen turvaan.

Ennen tätä keikausta kuntien terveysmaksuja nostettiin rajusti. Uusi hoitajamaksu otettiin monissa kunnissa käyttöön. Viimeksi eräs kansalainen soitti ihmetellen maksua ja sen laillisuutta. Kunnallisvaalien alla on nostettava kansanliike vaatimaan terveyden tasa-arvoa. Askel tällä tiellä on terveyskeskusten maksujen poistaminen. Työterveyshuollon sairaanhoitopalveluissa maksuja ei ole ollut vuoden 1994 jälkeen, sillä KELA korvaa työnantajille sairaanhoitokäynnit 50 %. Terveyskeskuksiin maksut jäivät ja ovat moninkertaistuneet viime vuosina. Terveystulot kasvavat, kun paremmissa asemassa olevat kansalaiset

saavat palvelunsa työterveyshuollon kautta maksutta, mutta työelämän ulkopuolella olevat vammaiset pienituloiset ja ikäihmiset joutuvat palveluitaan maksamaan.

Näin ei saisi olla. Terveystutkijat ovat todenneet maksupolitiikan lisäävän tulosi-donnaisia terveyseroja. Näillä perusteilla Helsingin kaupunki luopui terveyskeskusten perinnästä 2012. Muualla Suomessa maksuja on tuon jälkeen rajusti korotettu ja saatu aikaan myös alueellinen epätasa-arvo.

Sote-uudistuksen tulisi lähteä siitä, että hoitoon pääsyä helpotetaan poistamalla terveysmaksut. Vammaislainsäädännön, sosiaalilainsäädännön ja vanhuspalvelulainsäädännön rajapinnoissa on rakenteellista syrjintää. Ikäsyrjintä on yksi törkeimmistä syrjinnän muodoista, joka kohdistuu erityisesti ikäntyneisiin vammaisiin. Suomi ratifoi juuri YK:n yleissopimuksen vammaisten henkilö-

den oikeuksista. Näin yleissopimuksesta tuli osa kansallista lainsäädäntöämme. Sekä tämä sopimus, että perustuslakimme 6 § kieltää syrjinnän ja lain 19 § velvoittaa julkista valtaa takaamaan kaikille oikeuden sosiaaliturvaan ja riittäviin terveyspalveluihin.

Terveysbisneslobbarit ovat ajaneet uudistusesitykseen potilaan ”valinnanvapauden” nimissä rakenteita, joilla eriarvoisuus kasvaa, bisnes kulkee kansalaisten perusoikeuksien turvaamisen edellä ja yhtiöittämismallin läpi runnomisella julkinen järjestelmä ajetaan kaaokseen. Kaaoksen vallitessa ylikansallinen terveys- ja hoivabisnes kaappaa verovaroin rakennetun sosiaalijärjestelmän hallintaansa. Tätä firmat ovat harjoitelleet kaappaamalla kriisiterveyskeskuksia hallintaansa ympäri maata kokonaisulkoistussuunnitelmaansa.

Tulevissa kunnallisvaaleissa kansalaisilla on mahdollisuus ilmaista kantansa sii-

hen, etenemmekö ihminen ja kansanvalta vai bisnes ja rahan valta edellä. Tapaturma- ja sairausinvalidien ehdokkaat kunnallisvaaleissa toimivat parempien palvelujen, vahvemman kansalaisvaikuttamisen ja demokratian laajentamisen puolesta yhtiövallan ja lobbariverkostojen salaseurojen vallan rajoittamiseksi.

Antti Holopainen

Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton puheenjohtaja

Lue myös puheenjohtajan blogi www.tsil.fi

Näkökulma: Kalevi Tuominen

Kuntavaalit 2017

Huhtikuisten kuntavaalien ehdokaslistat on asetettu. Ehdokkaiden saaminen on joka kerta aina vain vaikeampaa, varsinkin nuoret puuttuvat. Ehdokkaalta vaaditaan luonnetta, että sietää kritiikin jota tulee vähän joka puolelta. Moni ehdokkuutta harkinnut odottaa jo maakuntavaaleja, jos menisi niihin ehdolle.

Minusta sote-vaalit on väärä nimitys – uudet valtuutetut eivät pääse vaikuttamaan sote-palveluihin.

Kunnallisvaalit ovat tärkeät vammaispalvelujen kannalta, tulevat valtuutetut käyttävät kunnassa valtaa ja joko parantavat tai huonontavat palveluja.

Valtuutettuja kritisoin siitä, että kun viranhaltijat tekevät esitykset, valtuutetut eivät yleensä kyseenalaista esityk-

siä vaikka ne olisivat kuinka epäoikeudenmukaisia. Kuntien hallintoa ajetaan alas, perustetaan hallintokuntia joihin saatetaan liittää montakin lau-

Kalevi Tuominen

takuntaa tai sitten lautakuntia yhdistetään, valtuustoja pienennetään.

Valtuutetun työmäärä kasvaa, vaikka sote-asiat jäävätkin kunnalta pois. Monessa kunnassa on rajattu ainoastaan valtuutetuille paikat lautakunnassa tai hallintokunnissa asiamäärät kasvavat, eikä valtuutetulla ole riittävästi aikaa perehtyä asioihin. Aina-kin Raumalla suunta on tämä, vanhus- ja vammaispalveluiden taso heikkenee ja maksut lisääntyvät. Varsinkin meille pienituloisille on erittäin tärkeää käydä äänestämässä ja äänestää niitä ehdokkaita, jotka ajavat meidän etuja.

Kalevi Tuominen

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Kuntavaalit 9.4.2017

Kuntavaalit lähestyvät ja äänioikeuttaan kannattaa ehdottomasti käyttää. Sillä tavoin pystyt vaikuttamaan mihin suuntaan asioita tässä maassa viedään. Vaalipäivä on sunnuntaina 9.4.2017 ja ennakoäänestysaika 29.3 – 4.4.2017. Mikäli äänestyspaikkaan pääseminen tuottaa vaikeuksia äänestyksen voi suorittaa myös kotona, alla ohjeet kotiaänestyksestä.

Äänestäminen kotona

Henkilö saa äänestää ennakkoon kotonaan, mikäli hänen kykynsä liikkua ja toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse kotimaan ennakoäänestyspaikkaan tai vaalipäivänä äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Tällöin hänen luokseen saapuu sovittuna ajan-kohtana kunnan keskusvaalilautakunnan nimeämä vaa-

litoimitsija, joka ottaa äänestyksen vastaan.

Äänestäjän on ilmoitettava halustaan äänestää kotonaan oman kuntansa keskusvaalilautakunnalle viimeistään tiistaina 28.3.2017 ennen klo 16. Keskusvaalilautakunnan puhelinnumero ja osoite löytyvät äänestäjälle postitse saapuneesta ilmoituskortista. Äänestäjän puolesta ilmoituksen voi tehdä myös hänen valitse-

mansa henkilö. Kotiaänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiaänestäjän kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja. Omaishoitajan äänestämisestä on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle samalla kun ilmoittautuminen kotiaänestykseen tehdään.

(lähde: www.vaalit.fi)

Eutanasia-kansalaisaloitetta ajava Esko Seppänen:

Jokaiselle kuuluu arvokas kuolema

Kansalaisaloite eutanasian laillistamisesta jätettiin eduskunnalle 14.2.2017. Sana eutanasia on kreikkaa ja tarkoittaa suomeksi ”hyvä kuolema”. Siitä käytetään myös nimitystä armokuolema. Se tarkoittaa, että lääkärit voivat tietyin tiukoin kriteerein armahtaa kuolemansairaahan ihmisen hänen kärsimyksistään ja aikaistaa hänen kuolemaansa, jos hän itse sitä pyytää.

Aloitteen allekirjoittajia oli 63 000. Yksi aloitteen tekijöistä on europarlamentaarikko (emeritus) **Esko Seppänen**, joka oli kutsuttu kertomaan asiasta Helsingin seudun sairaus- ja tapaturmainvalidien torstaikerhoon Kinaporin palvelutalossa.

Tiukat kriteerit

Kansalaisaloitteessa on selkeät kriteerit eutanasian toteuttamisesta. Ensinnäkin potilaan pitää sairastaa sairautta, joka johtaa joka tapauksessa kuolemaan lähitulevaisuudessa ilman toivoa paranemisesta. Eutanasian saaminen edellyttää myös, että potilas kärsii sietämättömistä kivuista, joita ei lääketieteellisin keinoin kyetä torjumaan. Ehdoton vaatimus on myös se, että potilas ilmaisee itse halunsa eutanasiaan ja että hän on täysissä järjissään ilmaistessaan tahtonsa.

Nämä asiat pitää useampien lääkäreiden todeta. Esimerkiksi kukaan Alzheimer-potilas ei voi saada eutanasiaa, jos hän ei enää kykene ilmaisemaan omaa tahtoaan.

Lisäksi aloitteessa veloitetaan perustamaan valvontaelin, jolle ilmoitetaan jokainen eutanasiatapaus, jotta mitään väärinkäytöksiä ei tapahtuisi.

Esko Seppänen kertoo haimasyöpää sairastaneen poikansa loppuajoista. Kivut kasvoivat sietämättömiksi ja lopulta ne olivat tasolla, jossa kipulääkitys ei enää auttanut. On erittäin raskasta läheisille seurata vierestä, kun mitenkään ei voi auttaa. Pojan elämä päättyi lopulta sedaatioon, jolla hänet nukutettiin ikuisen uneen. Ja Esko Seppäsenä tuli eutanasia-aktivisti.

Sedaatio tarkoittaa sitä, että kuolemansairas nukutetaan ja hänelle ei sen unen aikana anneta enää nestettä eikä ruokaa. Eli toisin sanoen kaikki letkut ja laitteet otetaan irti. Hän kuolee siis nälkään ja janoon nukkuessaan 4–6 päivässä. Tästä päättää yksin lääkäri.

– On itse asiassa kummallista, että eutanasian vastustajat eivät vastusta tätä nukutuskuolemaa, joka on pitkitettyä eutanasiaa eikä kovinkaan arvokas tapa kuolla, Seppänen sanoo.

Esko Seppänen kertomassa kansalaisaloitteesta eutanasian laillistamiseksi. Kuva Toivo Koivisto

Eutanasian laillistaminen mahdollista

Eutanasia on laillinen Kolumbiassa, Hollannissa, Belgiassa, Luxemburgissa ja Kanadassa.

Viime eduskuntavaalien vaalikoneissa 119 eduskunnan nykyistä jäsentä oli vastannut kannattavansa eutanasiaa. Aloite siis voisi mennä läpi eduskunnassa.

– Riippuu nyt siitä, miten perussuomalaisen ja keskustan edustajat äänestävät. Heille pitäisi antaa vapaat kädet, mutta voi olla, että näiden puolueiden uskovainen johto vaatii puolueelle kielteistä ryhmäkantaa asiaan, Seppänen pohtii.

– Pidän kohtuuttomana ja

itsekkäänä sitä jyrkkäuskoisten kantaa, jonka mukaan kuolevan ihmisen on kärsittävä kipunsa hamaan loppuun saakka, kun Jeesuskin kärsi omansa. Eutanasian kannattajilla ei ole mitään sitä vastaan, että kuoleva ihminen kärsii kipunsa, jos se on hänen oma tahtonsa. Se ei kuitenkaan oikeuta häntä vaatimaan, että kaikkien muidenkin on kärsittävä kipuja, joita ei pystytä torjumaan.

Kaikkia kipuja ei pystytä torjumaan, vaikka eutanasian vastustajat sellaista uskottelevat.

Eutanasialla pelottelua harjoittavat Seppäsen mukaan jyrkkäuskovaiset ja Lääkäriliitto.

Lääkäriliitto vetoaa noin

3000 vuotta vanhaan Hippokratteen valaan, jossa lääkäritä kielletään myös abortti sekä omaan valaansa, jossa lääkäri sitoutuu kärsimysten lievittämiseen.

– Jos lääkärit tekevät abortteja ja jos heidän tehtävänsä on lievittää kärsimyksiä, nämä valat eivät estä heitä hyväksymästä kärsivien ihmisten kuolinavuksi eutanasiaa.

Nykyisin jo puolet lääkäreistä kannattaa eutanasiaa vastoin liittonsa jyrkkää kantaa.

Lopuksi Seppänen kehottaa kaikkia tekemään hoitotahdon. Se velvoittaa lääkäreitä. Kaavakkeita saa apteekeista ja terveyskeskuksista.

Marjaliisa Siira

Kuntavaali-ehdokkaista 2017

Lahden seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

Holopainen Antti (Vas.)

Korhonen Ritva (Vas.)

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Palomäki Tuula (SKP)

Salonen Eero (SKP)

Schadrin Paul (SKP)

Rauman seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Glad Rauno (Vas.)

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry

Helenius Ken (SKP)

Kejonen Eira (SKP)

Kiessling Kaija (SKP)

Malmi Arvo (SKP)

Jyväskylän

Tynjä Riitta (SKP)

Kuulumisia Lahdesta

Lahdessa on ollut vilkas alkuvuosi, monessakin mielessä. Hiihdon MM-kisat on käyty, kansainvälisiä vieraita kestitty, kotimaisiakin joukon jatkona. Kaupungin johto on loistanut lehtikuvissa, milloin kenenkin kanssa. Saas nähdä kilahtaako suuriakin rahoja kaupungin kassaan, ja onko Ikea tai muita yrityksiä tulossa. Ei varmasti ollut pieni summa verorahoja mitä edustukseen taas käytettiin.

Lahti kuuluu nyt 2017 alusta Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymään. Vielä on melkoisen hakuses-

sa ainakin sosiaalipuolella, että mikä kuuluu kaupungille, mikä yhtymälle. Alkuvuonna tulleiden tietojen perusteella ihmetellen nimeä Hyvinvointi, asiakasmaksut nostetaan kalleimman mukaan. On kyllä alennuksiakin: henkilökohtaisen avustajan palkka laski. Vuodeosastoja lopetetaan, vanhustalot vaihtavat paikkoja, tai kenellä vielä on koti, niin kotihoitoon. Heitteille sanoisin minä, mutta päättäjien ja virkamiesten mielestä se luokin hyvinvointia.

Vammaispalveluista on tullut runsaasti kielteisiä päätök-

siä ylläpitävän ja ehkäisevän kuntoutuksen hakemuksiin. Kuljetuspalvelut ovat pelanneet siedettävästi, vakitaksioikeuksia on ollut vaikeaa saada, samoin suoratilaisoikeuksia.

Sotesta on pidetty pari tiedotustilaisuutta meille vammaisillekin. Hurjalta näyttää, jos ne toteutuvat näiden suunnitelmien mukaan. Nyt on oltava kaikkien hereillä, ettei meistä taas tehdä huutolaisia.

Kunnallisvaalit ovat tulossa! Pitäkää huolta, että myös meidän äänemme kuuluu jatkossa paremmin, ja että sotesta tulee ihmisten ehdoil-

la toimiva kokonaisuus, joka ottaa kaikki huomioon, eikä vain markkinoiden temmelyskenttä.

Ritva A Korhonen

Sote ja sosiaalipalvelut

Vaikka SOTE-esityksen yhtenä peruslähtökohtana on ollut sosiaali- ja terveystoimen saumaton yhteistyö, niin käytännössä mennään terveydenhuolto edellä. Toimiva integraatio on jäänyt pelkiksi puheiksi.

Hallituksen esityksen mukaan sosiaali- ja terveystoimen palvelut järjestetään maakuntatasolla entistä suuremmissa yksiköissä. Kun niistä päätehtävänä etäällä asukkaista, ei virkamiehillä ja luottamushenkilöillä voi olla riittävää käsitystä paikallisista olosuhteista. Välttämätön kokonaisnäkemys tulee korvautumaan pelkkiin euroihin pohjautuvilla ratkaisuihin. Näinhän on tapahtunut säännönmukaisesti kuntaliitosten jälkeen; palvelut on keskitetty ja reuna-alueiden palvelut ovat kuitu-neet.

Jotta hallituksen kaavailemat 3 miljardin säästöt soteuudistuksen avulla saadaan toteutettua, se merkitsee väijäämättä lähipalvelujen heikkenemistä. Jo nyt on laskettu kuinka paljon ”liikaa” maassa on esimerkiksi terveysasemia.

Lähipalvelut huolen aiheena

Lähipalvelut eivät koske vain lääkärin vastaanotolle pääsemistä. Esimerkiksi kotihoidossa on paikallisten olosuhteiden tunteminen erittäin tärkeää. Miten se turvataan, kun vastuu vanhuspalveluiden järjestämisestä on maakunnalla? Laitoshoidon osalta pelkään, että tulemme näkemään rallia, jossa sairaita ja vanhuksia siirrellään maakunnassa paikasta toiseen sen mukaan, missä sattuu olemaan tilaa. On kuitenkin erittäin tärkeää huomioida vanhuksen ja hänen omaistensa yhteydenpitomahdollisuus.

Perustason sosiaalipalveluissa yhteys lähiyhteisöön on erityisen tärkeä. Sosiaalipalvelut kuten myös perusterveydenhuolto ovat tärkeä osa kuntien tuottamaa paikallista hyvinvoinnin kokonaisuutta, joka tulee pirstoutumaan, mikäli hallituksen esitys toteutuu. Jos sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirretään kunnasta maakuntatasolle, niiden yhteys kunnan muihin toimintoihin katkeaa. Kuitenkin esimerkiksi varhaiskasvatuksen ja opetuksen yhteys sosiaalipalveluihin on merkittävää. Uudistuksen myötä ne jäävät

Riitta Tynjä

kuntaan, muut siirtyvät maakuntaan. Kunnassa tehdään monilla toimialoilla ennalta ehkäisevää työtä kulttuuri-, liikunta- ja muissa vapaa-ajan palveluissa sekä järjestöissä. Kun vastuu kokonaistaloudesta on kunnassa, nähdään eri alojen yhteistyö kokonaisuutena hyödyttävänä. Sen sijaan sosiaali- ja terveystoimen palvelujen siirtyminen kunnasta vie herkästi ajatteluun, että kustannukset maksaa joku muu, eikä kunnan kannata panostaa ennalta ehkäiseviin toimiin.

Sote-keskusten rooli epäselvä

On vielä kovin vähän tietoa, miten asiat käytännössä tulevat menemään. Puhutaan sote-keskuksista, joissa olisi mm. lääkärin, hoitajan ja sosiaaliohjeiden vastaajat. Sote-asemia voi olla yksityisillä, julkisilla ja järjestöillä. Mutta niissä ei voi tehdä viranomaispäätöksiä. Palvelutarpeen kartoitukset ja viranomaispäätökset tehdään maakunnan liikelaitoksessa, jonne suurin osa sosiaaliohjeiden vastaajista sijoittuneen osan jäädessä sote-asemille. Maakunta tilaa palvelut ja niitä saa tuottaa kuka vaan, jolla on vaadittava palveluvalikoima. Maakunnan sote-liikelaitos antaa ns. palvelulupauksen. Keski-Suomessa on kaavailtu, että yksi tällainen lupaus olisi, että kenellekään ei tulisi puolta tuntia pidempää asioimismatkaa tavanomaisin liikennevälinein. Mahtakohan tällaisen lupauksen kanssa käydä kuten toimeentulotuen kela-siirrossa on käynyt? On luvattu ihan liikaa siihen nähden, mitä pystytään tarjoamaan.

Saumaton yhteistyö perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen välillä korostuu paljon

palveluja tarvitsevien osalta. Ns. moniasiakkuuksien tiedetään vievän ison osan sosiaali- ja terveydenhuollon resursseista. Juuri tällöin palvelujen sujuvoittaminen ja yksinkertaistaminen nousevat entistä tärkeimmiksi. Mutta kun esitystä tarkastelee, näyttää käyvän juuri päinvastoin.

Jäävätkö ihmiset heitteille?

Kun vaikeassa elämäntilanteessa oleva kuntalainen saapuu sote-keskukseen ja siellä todetaan hänen tarvitsevan enemmän apua kuin mitä keskuksessa voidaan antaa, hänet lähetetään maakunnan palvelulaitokseen palvelutarpeen arviota varten. Hyvä jos kriisissä oleva ihminen kykenee varaamaan sinne ajan ja pääsee paikalle. Ja kun hän jonkin ajan kuluttua tulee ulos maakunnan liikelaitoksesta suunnitelma kädessään, hänen tulee osata etsiä itselleen sopivat palvelut niillä seteleillä, mitkä hän sai mukaansa. Jokainen palvelurumbassa palloteltu ihminen tietää, että tällainen on vihonviimeinen tapa toimia asiakkaan parhaaksi. Kun sosiaaliset ongelmat syntyvät ja kehittyvät arjessa ja lähiyhteisöissä, niiden ratkaisutkin löytyvät useimmiten ihmisten omassa elinpiirissä, ei missään maakuntakeskuksessa.

Parasta olisi panna stoppi nykyisen kaltaiselle sote-esitykselle ja palata perusterveydenhuollon – ja sosiaalihuollon väestövastuuseen toimintamalliin, joka varmasti toimii asukkaiden parhaaksi, kun se vain resursoidaan riittävästi.

Riitta Tynjä
eläkkeellä oleva
sosiaaliohjeiden
Jyväskylällä

Koko kansan SOTE – valinnan vapaus vain harvoille?

SOTE- ja aluehallintouudistuksen tavoitteina on kansalaisten hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen, palveluiden laadun ja yhdenvertaisen saatavuuden takaminen koko maassa, kustannusten hallinta, julkisen talouden kestävyysparantaminen sekä palveluiden horisontaalinen ja vertikaalinen integraatio. Hienoja ajatuksia, jotka tuskin tulevat toteutumaan palveluja eniten käyttävien asiakkaiden kannalta katsottuna.

Ikävintä SOTE-valinnanvapaudessa on se, että palveluja eniten tarvitseva vähemmistö (alle 30%) käyttää eniten palveluja (n. 70% palveluista), ja heitä valinnanvapaussääntö ei näillä näkymin tule koskemaan. Tähän ryhmään kuuluvat vaikeasti vammaiset ihmiset sekä erityistuen piirissä olevat vanhukset, lastensuojelun asiakkaat sekä osa mielenterveyskuntoutujista.

Määrääkö markkinat vai kansalaiset palvelujen saatavuudesta?

Olin kuulemassa Kanta-Hämeen keskussairaalan tulevaisuuden näkymistä. Tarkoitus on rakentaa uusi Kantasairaala, josta tulisi Kanta-Hämeen yliopistosairaalan tasoinen sairaala Hämeenlinnaan, ja se antaisi palveluita maakunnan muille alueille, kuten forssalaisille ja riihimäkeläisille. Nähtäväksi jää, käyttävätkö maakunnan asukkaat omaa Kantasairaala vai haluavatko esim. riihimäkeläiset valinnan vapautta käyttäen mennä hoidattamaan itsensä Hyvinkään uuden uutukaiseen piakkoin valmistuvaan sairaalaan. Sairaalan edustajien mukaan asukkaat itse päättävät, mitkä palvelut jäävät lähipalveluiksi kuntiin ja mitkä karkaavat maakuntakeskuksiin.

Maakunnan liikelaitos voi itse tarjota asiakkailleen palvelut itse, tarjota asiakasaseteliä palveluiden ostamiseen yksityiseltä tai kolmannelta sektorilta ja joissakin tapauksissa subjektiivisen lain piirissä oleva vaikeasti vammaisen asiakas voi saada henkilökohtaisen budjetin palveluihin. Palveluiden tarpeen kiireellisyys sekä väliaikaisuus vaikuttavat palveluiden va-

lintaan. Suurin osa kansalaisista tarvitsee erikoissairaanhoidon palveluita vain noin 2-3 kertaa elämässään, joten heille valinnanvapaus on luonnollisin vaihtoehto.

Haastavinta asiakkaalle tuleekin olemaan oikeiden palveluiden löytäminen sekä tietää omat oikeutensa palveluvalikoimasta päättäessään. Asiakkaiden tulee itse kirjautua sote-keskukseen, mutta on vaikeaa tietää, tarvitseeko asiakas maakunnan liikelaitokselta palvelusuunnitelman, onko hän henkilökohtaiseen budjettiin oikeutettu vaikeasti vammaisen, subjektiivisen lain piirissä oleva, vai jääkö hänen palvelunsa maakunnan oman sote-keskuksen tuottamaksi. Näistä rajoista ei olla vielä päätetty, ja nyt onkin hyvä tilaisuus olla itse vaikuttamassa omaan tulevaisuuteensa, koska sote-uudistukseen liittyvän valinnanvapausslain luonnoksen lausuntoaika on 28.3.2017 saakka, ja sitä pääsee lausumaan myös tavalla kansalainen. Lausuntoa pyydetään Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä, muilta sosiaalihuollon ja terveydenhuollon palvelujen tuottajilta sekä eräiltä muilta toimijoilta.

Lakiluonnosta täydennetään ja tarkennetaan kevään aikana. Valinnanvapausslain luonnoksen yhteydessä voi ottaa kantaa myös tuettua päätöksentekoa koskeviin pykäliin, mikä on tarkoitus lisätä sosiaalihuollon asiakaslakiin ja potilaslakiin. Tuettu päätöksenteossa tukihenkilö selvittää asiakkaalle vaihtoehdot siten, että asiakas ymmärtää ja voi tehdä ratkaisut omaehtoisesti.

Lainsäädäntö asiakkaan valinnanvapaudesta valmistellaan osana sote-uudistusta. Tavoitteena on, että valinnanvapaus lisäisi asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia, nopeuttaisi palveluun pääsyä, vahvistaisi peruspalveluja ja parantaisi palvelujen laatua ja kustannusvaikuttavuutta. Valinnanvapausslain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2019.

Lakiluonnos sekä muut liiteaineistot löytyvät osoitteesta:

[http:// alueuudistus.fi/lausuntopyynto-31-1-2017](http://alueuudistus.fi/lausuntopyynto-31-1-2017).

Sari Lehikoinen

Riippuu kunnasta, maksaako vanhuksen ateria kotiin tuotuna 5 vai 11 euroa

Säännöllisen kotihoidon asiakasmaksuissa on huomattavaa vaihtelua kuntien välillä. Vaikka kunnissa tarjotaan suhteellisen samankaltaisia palveluja, iäkkäät eivät kuitenkaan ole tasavertaisessa asemassa kotihoidon ja asumisen tukipalvelujen maksujen osalta. ”Palvelut muodostavat merkittävän maksurasitteen iäkkäille, ja maksujen suuruudesta tai alueellisesta vaihtelusta ei valitettavasti ole kokonaiskuvaa tällä hetkellä”, toteaa THL:n erikoistutkija Katja Ilmarinen. Tulokset käyvät ilmi uudesta katsauksesta, jossa on koottu tietoa iäkkäiden kotihoidon ja tukipalvelujen maksuista Manner-Suomessa vuonna 2016. Mukana on noin 200 kunnan tiedot. Julkaisu on osa Suomen sosiaalinen tila -sarjaa. Säännöllisestä kotihoidosta perittävä maksu on keskimäärin 15 prosenttia asiakkaan tulorajan (573 euroa) ylittävstä tulos-

ta kuukaudessa, kun kotihoitoa tarvitaan neljä tuntia kuukaudessa. Maksussa on kuitenkin kuntakohtaisia eroja ja maksu vaihtelee 2,5–22 prosentin välillä. Kun kotihoitoa tarvitaan 28 tuntia kuukaudessa, maksu on keskimäärin 30 prosenttia tulorajan ylittävstä tuloista kuukaudessa. Maksu vaihtelee 15–35 prosentin välillä. Kotihoidon enimmäismaksuprosentti on määritelty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksessa eikä maksu saa ylittää palvelun tuotantokustannuksia.

Tukipalvelujen maksuista iso menoerä iäkkäille

Kunnat päättävät tukipalvelujen maksuista itsenäisesti ja myös niissä on isoja eroja. Kotiin toimitetun aterian hinta vaihtelee eri kunnissa 5–11 euroa, kauppapalvelun kertamaksu 3–20 euroa ja päiväkeskustoiminnan maksu 7–23 euroa

kerralta. Lisäksi maksuja peritään muun muassa turvapalveluista ja vaatehuollosta. Asiakasmaksukäytännöt muuttuvat sote-uudistuksen myötä, mikä parhaimmillaan yhdenmukaistaa asiakasmaksuja, mutta saattaa johtaa myös maksujen korotuksiin joissain kunnissa. ”Korotuksen vaarana on, että korkea hinta muodostuu esteeksi palveluihin haakeutumiseen ja eriarvoisuus palvelujen saamisessa kasvaa”, arvioi Ilmarinen.

Suomen sosiaalinen tila -julkaisu

Lähde:

Ilmarinen, Katja. *Iäkkäiden kotihoidon ja tukipalvelujen asiakasmaksuissa eroja kuntien välillä. Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitos (THL). Tutkimuksesta tiiviisti 3/2017. Helsinki 2017. ISBN 978-952-302-787-9 (verkkojulkaisu).*

Muutoksia Kelan etuuksiin vuonna 2017

Perustoimeentulotuki. Perustoimeentulotuki siirtyi kunnilta Kelan hoidettavaksi. Toimeentulotuen perusteet pysyivät samoina kuin ennenkin. Täydentävä ja harkinnanvarainen toimeentulotuki haetaan edelleen kunnan sosiaalitoimistosta.

Kelan eläkkeet: kansaneläkeindeksiin sidotut eläkkeet pienenevät 0,85 %. Yksin asuvan täysi kansaneläke on nyt 628,85 e/kk ja parisuhhteessa elävän 557,79 e/kk. Takuueläke on 760,26 e/kk.

Työeläkkeensaajana työssä: Työkyvyttömyyseläkkeellä tai kuntoutustuella oleva voi ansaita enintään 737,45 e/kk ansiotulojen vaikuttamatta eläkkeeseen. Vanhuuseläkettä saavalla ei ole tulorajoituksia, mutta ansio- ym. tulot vaikuttavat eläkkeen verotukseen ja asumistukeen.

Eläkkeensaajan asumistuessa huomioidaan samat lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannukset sekä asumismenot kuin viime

vuonna. Eläkkeensaajan asumistuen perusomavastuu, lisäomavastuun rajat ja omaisuusrajat muuttuvat, sillä ne on sidottu kela-indeksiin.

Vammais- ja hoitotuet: Kela-indeksiin sidotut vammais- ja hoitotuet pienenevät myös 0,85 %. Eläkettä saavan hoitotuen uudet määrät ovat: perushoitotuki 61,71 e/kk, korotettu hoitotuki 153,63 e/kk ja ylin hoitotuki 324,85 e/kk. Vammaistuen uudet määrät ovat: perusvammaistuki 92,14 e/kk, korotettu vammaistuki 215 e/kk ja ylin vammaistuki 416,91 e/kk. Veteraanilisä on edelleen 105,13 e/kk.

Lääkekorvaukset. Lääkkeiden Kela-korvauksissa on 50 euron alkuomavastuu. Lääkekustannusten vuosiomavastuu eli lääkekatto on nyt 605,13 e/vuosi. Jos vuosiomavastuu ylittyy, maksaa asiakas loppuvuoden jokaisesta reseptilääkkeestään 2,50 euron omavastuun.

Diabeteslääkkeet siirtyvät insuliinivalmisteita lukuun ottamatta 100 % korvausluokas-

ta alempaan 65 % erityiskorvausluokkaan.

Korvattaviin valmisteisiin on tullut toimitusväli: Kela-korvausta voi saada uudesta lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteen tai perusvoiteen erästä vasta sen jälkeen, kun edellinen erä on käytetty lähes kokonaan, riippuen läike-erän suuruudesta; yli 1000 euroa pakkaukselta maksavia lääkkeitä saa vain kuukauden erän kerrallaan. Paperiresepti jää historiaan, siirrytään kokonaan sähköisiin resepteihin, jotka ovat voimassa pääsääntöisesti kaksi vuotta.

Työttömyysturva. Peruspäivärahan enimmäiskesto lyhenee 500 päivästä 400 päivään. Niillä työttömillä, joilla työhistoriaa on enintään 3 vuotta, työttömyyspäivärahan enimmäiskesto on 300 päivää. Peruspäiväraha ja työmarkkinatuki ovat 32,40 e/pvä, ja omavastuuaika pitenee 5 päivästä 7 päivään.

(Lähde: Kela.fi)

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitolta aloite asiakasmaksujen alentamiseen/ perimättä jättämiseen kunnissa

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto esittää 28.2.2017 Sosiaali- ja terveysministeriölle lähettämässään aloitteessa, että ministeriö ohjeistaisi kuntia, jotta nämä ottaisivat käyttöön mahdollisuuden alentaa tai jättää perimättä asiakasmaksuja. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto perustaa aloitteensa EAPN-Fin-verkoston julkaisemaan tutki-

mukseen, jonka mukaan kunnat jättävät lähes kokonaan käyttämättä mahdollisuuden alentaa tai jättää perimättä asiakasmaksuja pienituloisilta henkilöiltä. Aloite perustuu kuntalaisten yhdenvertaisuuden lisäämiseen ja taloudellisen ahdingon vähentämiseen.

Sari Laiho

Nyt hankkimaan yhdistykseen lisää jäseniä

13.3 – 31.12.2017 on käynnissä liiton jäsenhankintakampanja. Haastamme yhdistykset hankkimaan lisää jäseniä, jotta saamme yhdistykseen lisää aktiivisuutta ja vireyttä.

Se yhdistys, joka saa prosentuaalisesti eniten nostettua jäsenmääräänsä vuoden loppuun mennessä, voittaa yhdistyksen käyttöön 500 euron lahjakortin Vähäjärven lomakotiin.

Nyt siis kilpailuhenkeä peiliin ja tekemään yhdistystä ja liittoa tutuksi erilaisissa ta-

pahtumissa ja tilaisuuksissa. Myös omia kaikille avoimia tilaisuuksia kannattaa järjestää ja kysykäähän Saria mukaan näihin tapahtumiin ja tilaisuuksiin.

Ja kun uusia jäseniä tulee mukaan, muistakaa olla heihin aktiivisesti yhteydessä.

Nyt uudella tsempillä eteenpäin jäseniä hankkimaan, on mielenkiintoista nähdä mikä jäsenmäärä on vuoden lopussa. Tasapuolisesti jokaiselle yhdistykselle onnea ja menestystä kampanjaan.

EAPN-Fin-verkoston kysely: Asiakasmaksujen kohtuullistaminen ei toteudu

Laissa säädettyä asiakkaan oikeutta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen alentamiseen ei yleisesti tunneta eikä sitä sovelleta kunnissa.

Kuntien tilanne selviää Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston EAPN-Finin avoimesta verkkokyselystä, jolla selvitettiin, miten asiakasmaksulain 11 pykälää käytännössä toteutetaan.

Kyselyn mukaan vapautuksen tai kohtuullistamisen mahdollisuudesta ei tiedetä, ei tiedoteta eikä ohjeisteta riittävästi. Kyselyn vastaajista kaikkiaan 69 prosenttia ei tuntenut asiakasmaksulain 11 pykälää.

”Asiakasmaksulain kokonaisuudistus käynnistyy keväällä 2017. Uudistuksessa tulee luoda selkeät käytännöt ja säännökset siitä, missä tilanteissa asiakasmaksut jätetään perimättä tai kohtuullis-

tetaan”, EAPN-Finin puheenjohtaja **Tiina Saarela** vaatii.

Käytännöt puuttuvat, asiakkaat jäävät yksin

Kunnissa ei tiedetä kuinka toimia ja kenelle päätös asiakasmaksujen kohtuullistamisesta kuuluu. Vain 14 prosenttia kuntien ja sairaanhoitopiirien työntekijöistä kertoi saaneensa työnantajalta riittävän ohjeistuksen.

EAPN-Fin-verkosto korostaa, että asiakasmaksut eivät saa aiheuttaa toimeentulotuen tarvetta tai olla esteenä palvelujen käyttöön. Asiakkaille on tiedotettava aktiivisesti mahdollisuudesta maksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen.

(Lähde: <http://www.soste.fi/ajankohtaista/eapn-fin-verkoston-kysely-asiakasmaksujen-kohtuullistaminen-ei-to-teudu.html> 23.1.2017)

Sote, sosiaalipalvelut ja hankintalaki

Terveysrintaman ydin, Antti Holopainen, Juhani Lehto sekä Pauli Toikka kohtasivat toisensa ennen seminaaria yhteisellä lounaalla 11.3.2017. Oli mielenkiintoista istua heidän vieressään ja kuulla, että kokenut kolmikko olivat radikaalijalan opiskelukavereita, ja että 1970–1980-lukujen taitteessa heidän ajatuksiinsa pidettiin porvarien joukossa jopa vallankumouksellisina.

Antti totesi esitellessään Juhania seminaariyleisölle, että samojen ajatusten äärelä ollaan kokoonnuttu ja kirjoitettu jo 2008, kun PARAS-hankkeen tiimoilla Antti kirjoitti Hämeen liiton lehteen ”Parasta demokratiassa”. Juhani ensimmäinen esiintulo hänen ollessa vielä opiskelijapoikanen oli 1971 ”Terve, kansa” (KSL:n julkaisu). Emeritusprofessori Juhani Lehto edustaa parasta mahdollista akateemista asiantuntemusta hyvinvointivaltion rakentamisesta, palvelujärjestelmien uudistamisesta hankintalakiin liittyvällä saralla. Nykyisiä SOTE-uudistuksia suunniteltaessa hän on erityisen huolissaan, miten tulee käymään vammaisten ja vanhusten palveluiden sekä varsinkin heidän tarvitsemiensa asumispalveluiden.

– Kunta- ja palvelurakennuudistushanke sai nimekseen PARAS, mutta oikeammin sen nimeksi olisi pitänyt laittaa KUPRU, ja kupruhan siitä tuli. Toivon mukaan myös SOTEn niin sanottu valinnanvapauslaki kaatuu kuprun jatkeena, koska tähän liittyvien suunnitelmien seuraukset tulevat olemaan vielä hankalampia, totesi Juhani Lehto esityksessään.

– Suomessa poliitikot eivät uskalla kantaa vastuutaan, vaan piiloutuvat EU:n ison se-

län taakse toisin kuin muut Pohjoismaat. Suomalaiset poliitikot väittävät, että EU vaatii sisällyttämään vammaisten palvelut hankintalain piiriin, vaikkei näin tosiasiaa ole. Eikä EU myöskään edellytä julkisten sote-palvelujen yhtiöittämistä, jota Sipilän hallitus SOTEen esittää, Juhani valisti kuulijoita.

– Suomessa poliitikot eivät uskalla tunnustaa omia pahoja ajatuksia, totesi Juhani availlessaan hankintalain kiemuroita kuulijoille ja jatkoi, että onhan tässä uudistuksessa kyse isosta bisneksestä.

Kysymys on isoista rahoista

25 miljardin euron vuotuinen liikevaihto tarkoittaa 300 000 työpaikkaa sosiaali- ja terveydenhuollon saralla sekä 100 miljoonaa palvelutapahtumaa vuodessa. Kun näitä lukuja vertaa nykyisen yksityisen terveydenhuollon suurimman tuottajan 600 miljoonan euron liikevaihtoon, voidaan päätellä, että yksityinen terveydenhuolto voi moninkertaistaa tuloksensa SOTEn myötä. Tästä ei uskalleta puhua ääneen – poliittisten päättäjien – varsinkin perusporvarihallituksen, yrittäjien, vakuutusyhtiöiden sekä pankkibisneksen taustalla kuhisee tällä hetkellä, eivätkä poliitikot uskalla tuoda näkyväksi sitä, miten heihin ja heidän SOTE-päätöksiin kohdistuu hurjaa painostusta.

Suomea ajetaan kuin ruutia pyssyyn, että saadaan aikaiseksi pian tällä perusporvarien hallituskaudella päätökset SOTEn osalta ja saadaan puretuksi hyvinvointivaltiota. Vuoden 2019 alussa ei välttämättä vielä nähdä isoa kriisiä, muutoksia voidaan siirtää ohi tuolloin pidettävien eduskuntavaalien. Mutta pian sen jälkeen alkaa kaaos: mm. tieto-

järjestelmiä ei vielä ole kattaamaan koko suurta mullistusta, niiden tiedetään valmistuvan vasta 2020-luvun puolivälin paikkeilla.

Kun mietitään, miten kävi nyt, kun toimeentulotuki siirtyi KELAan, millainen kaaos saatiin yhden asian siirtämisellä toiseen järjestelmään, kuinka kamala kaaos onkaan odottamassa, kun koko palvelujärjestelmä muutetaan. Onko oikeastaan yllättävää, että kaksi tunnettua kokoomuspoliitikkoa Pertti Salolainen sekä Jan Vapaavuori ovat varoitaneet SOTEn johtavan kriisiin. Vapaavuori vielä muistutti, että kapitalisti osaa puolustaa omaa etuaan, jos julkisen valta sille antaa mahdollisuuden. Englantia pidetään yhtenä SOTEn kehittämisen esimerkkimaana, jossa uudistukset ovat aiheuttaneet 30 % päivystyskäyntien nousun, koska julkisen sektorin peruspalvelut vanhus- ja mielenterveyspuolella eivät vedä. Apuun on jopa jouduttu huuhtamaan Punaista Ristiä, ensimmäisen kerran sotien jälkeen sumaa purkamaan.

Rahan valta päättää: Vapaa valinta ei ole todellista vaan markkinointamista

SOTE-propaganda sisältää valinnanvapaus-porkkanan lisäksi muitakin valheellisia lupauksia, joita ei haluta avoimesti avata ihmisille. Mm. SOTE pitää sisällään melkoiset säästötavoitteet, ja samalla tiedetään, että palveluiden hintalappu kallistuu joka ikinen vuosi ja väestön ikäntyminen tuo koko ajan lisää porukkaa palvelutarpeiden piiriin. Luvataan myös, että kunnista maakuntiin siirtyvät työntekijät otetaan vastaan vanhoina työntekijöinä entisiin oikeuksiin. Halutaan sivuuttaa, että hallituksen suunnitelman mukaan noin puolet siirtävistä kohtaavat heti uuden siirron, kun maakunta yhtiöittää ja yksityistää heidän työpaikkojaan. Siinä siirrossa lupauksia ei enää olekaan, työehdoista ja työpaikoista joutuu taistelemaan yksityisen työnantajan kulukuripolitiikkaa vastaan.

Kilpailua ammattilaisista – ei asiakkaista

Voi olla, että osa hyvistä ammattilaisista, joita on määrällisesti nytkin liian vähän, määrittävät oman hintan-

Juhani Lehto. Kuva Terttu Elomaa.

sa, ja heistä tullaan kilpailemaan – kuten on käynyt keikka- ja erikoislääkärien osalta – ei asiakkaista. Säästöt tulevat iskemään peruspalveluiden hintalappuun. Hinta määrittää laadun, ja työntekijöiden osaavuudella saattaa olla tässä ei niinkään tasa-arvoa lisäävä, vaan sitä vähentävä vaikutus: parhaat työntekijät ja palvelut keskittyvät suuriin maakuntakeskuksiin. Maakuntien välinen ja sisäinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslain toteutuminen voi olla hankalaa toteuttaa.

SOTE-valinnanvapaus synnyttää epätervettä kilpailua, mikä saa suuret toimijat kiusaukseen kaapia kermat päältä. Toisaalta nyt jo on yksityisten palvelutuottajien, kuten työterveyspalveluja tarjoavien yksityisten lääkäriasiemien tiedossa asiakaskortisto, jolle voidaan tarjota jatkossa helppoa valintaa sähköpostilla: Valitse meidät, saat parhaan palvelun. Todellisuudessa valinnan tulisi olla samantasoista, samanarvoista peruspalveluista valitsemista joka puolella Suomea ja erityisesti niille, joilla on eniten tarvetta palveluista.

Jos kysytään kansalaisilta, noin 70–80 % heistä kokee jo nyt, että peruspalvelut ovat melko hyviä ja ovat tyytyväisiä saamaansa palveluun. Jos asiakkailta kysytään, mistä he ovat haluamassa valita jatkossa sosiaali- ja terveyspalvelunsa, jos valinnanvapaus SOTEssa tulee toteutumaan, suurin osa heistä kannattaa lähipalveluja (95 %). Eniten pelätään – eikä syyttä – asiakasmaksujen kohtuut-

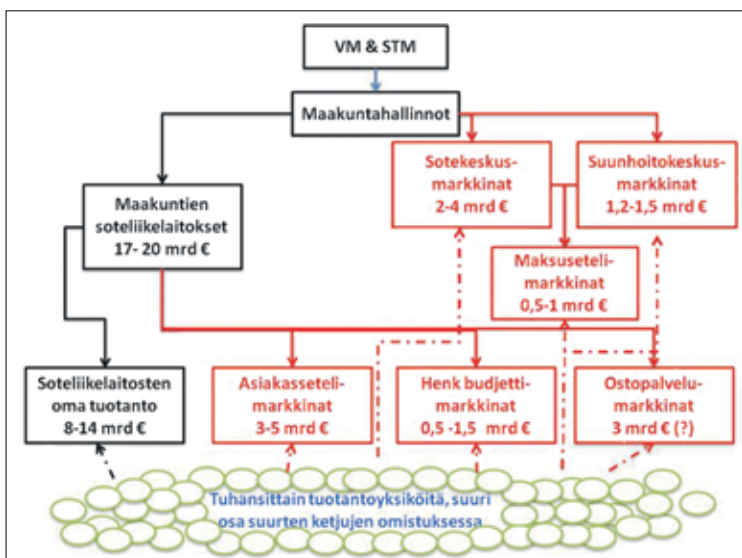
tomaksi nousemista. Maksut ovat jo nousseet Sipilän hallituksen aikana ja peruspalveluihin on noin 30 % nousupaineet. Hallitus on ilmoittanut, että SOTE-uudistuksen yhteydessä korotuksia tullaan jatkamaan.

SOTEn menokehitystä ollaan kutistamassa noin 0,9 % tasoon nykyisestä 3–3,5 % vuotuisesta tasosta. Samaan aikaan tiedetään, että uudet hoitomuodot ovat kalliimpia, lääkkeiden hinnat nousevat koko ajan ja väestö vanhenee, mikä lisää monien sairauksien hoidon tarvetta.

Demokratia kutistuu SOTEn myötä

Vaaleilla valittavalle maakuntavaltuustolle ei näytä lakiesitysten mukaan jäävän paljon muuta valtaa kuin päättää vuosittain valtion tiukkojen raamiehtojen puitteissa maakunnan budjetti. Se miten budjetin varassa käytännössä palveluja asukkaille saadaan, on virkamieshallinnon käsissä. Ja käytettävästä rahasta noin puolet on ohjattava yhtiöiden ja yksityisyriytysten erilaisille markkinoille.

– Englannin ja Hollannin kokemusten mukaan henkilökohtainen budjetointi on hyvä ja toteutuu vaikeasti vammaisen ihmisen tai vanhuksen tarpeiden mukaisesti, mutta jos annettu raami tulee olemaan liian tiukka, se ei tule olemaan toimiva ratkaisu. Koska aikataulu uudistukselle on asetettu poliittisista syistä liian tiukaksi, tätä ei ehditä kunnolla pilotoida, jotta koelousta saataisiin kunnan da-

Kaavio: Juhani Lehto, kuva: S.Lehikoinen

taa ja ongelmakohtien esille nostoa, toteaa Juhani Lehto.

Samalla tehdään vaikeaksi luoda koko maahan soveltuvia pelisääntöjä, jotka turvaisivat asiakkaiden tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen aseman. Tosin pieniä kokeiluja on jo nyt onnistuneesti saatu kehitysvammaisten palveluista, ja myös HETA-liitto (Henkilökoh- taisten avustajien työnantajien liitto) aikoo aloittaa budje- tointiin perustuvan kokeilun.

Noin 10 miljardia euroa menee markkinoille, joissa järjestöt (kolmas sektori) ja yksityiset palvelun tuottajat tarjoavat palveluksiaan, kuten fysioterapiapalveluja.

– Vaarana palvelumarkki- noilla näen, että hankintala- ki aiheuttaa ison ihmisoikeus- loukkauksen riskin vammais- ten ja vanhusten asumispal- veluiden toteutumisessa. Pe- rustuslain mukaan jokaisel- la maassa asuvalla on oikeus valita asuinpaikkansa. Mutta palveluasumisen kilpailutuk- sissa asukas on markkinoiden pelinappula ilman mahdolli- suutta vaikuttaa siihen, mihin kilpailuttaja ajattelee hänet seuraavaksi sijoittaa asumaan, varoitti Juhani Lehto.

– Tästä tulee seuraamaan palvelujen jatkuvuuden ja saa- tavuuden häiriöitä, mikä hei- kentää varsinkin asumispal- veluissa asuvien vammais- ja vanhusasiakkaiden perustus- laillisten ja YK:n ihmisoikeus- keuksien toteutumista, hän jatkoi.

– Maakunnissa on sosiaali- poliittinen asiantuntemus ym- märretty väärin. Teidän eli kuulijakunnan vammaispoliit- tisten vaikuttajien ja meidän eli akateemisten ammattilais- asiantuntijoiden asiantunti- juus häipyy, ja sen sijaan esil- le marssii voimalla kaupalliset markkinavoimat. Kuka kantaa vastuun, kysyi Juhani Lehto.

– Jos asiantuntijoita kuul- taisiin, koko SOTEa ei teh- täisi tällä mallilla. Jokainen myöntää nykyisen systeemin puutteet, mutta tällainen isoil- le, korruptoituneille mark- kinavoimille peruspalvelui- den myyminen on vastuuton- ta. Vastuu on nyt ja myös tu- levissa maakunnissa vaaleilla valituilla poliittisilla päättäjil- lä. Heidän tulee kuunnella en- nen kaikkea asukkaita ja myös asiantuntijoita, eikä alistua SOTE-bisneksen painostuk- sen alla, Juhani Lehto toteaa lopuksi. Hän myös harmitte- lee, jos hyvinvointivaltion hy- vät saavutukset samalla mene- tetään.

Sari Lehikoinen

Liittokokousviikonlopun tunnelmia

Liiton väki kokoontui Vähä- järvelle tärkeiden asioiden ää- relle liittokokousviikonlop- puna 11. – 12.3. Seminaaris- sa Juhani Lehto kertoi sotesta faktaa, joka jää vallanpitäjiltä kertomatta. Sotea on markki- noitu meille tavallisille tallaa- jille mahdollisuutena valita lä- hes mitä tahansa palveluita. Tosiasiassa kyse on massiivi- sesta hyvinvointivaltion rom- muttamisesta.

Liittokokouksessa oli koko- usedustajien lisäksi kokous- ta seuraamassa kiinnostuneita kuulijoita, kaiken kaikkii-

aan osallistujia oli kolmisen- kymmentä. Liiton tietä viitoi- tettiin eteenpäin seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi ja koko- usväki oli yhtä mieltä siitä, et- tä pitää olla äärettömän tark- kana tulossa olevien muutos- ten suhteen. Liiton pitää vas- tedeskin reagoida ärhäkästi ja ottaa terävästi kantaa suunnit- teilla oleviin heikompiin kohdistuviin vääryyksiin ja kohtuuttomuuksiin. Liittomme perustehtävä on edelleen heikoimpien puolustaminen ja epäkohtien esiin nostaminen.

Uusia tuulia suunniteltiin

niin viestinnän kuin jäsenhan- kinnankin suhteen, jotta liitol- lamme olisi edessään vireä ja

valoisia tulevaisuus.

Sari Laiho

Tärkeiden asioiden äärellä, Rauno Glad, Liisa Mäkelä, Pentti Ruohoniemi ja Pirkko Vaittinen. Kuva Terttu Elomaa.

Uusi liittohallitus ja liittovaltuusto vuosille 2017-2019

Liittokokous valitsi uuden liit- tohallituksen sekä liittoval- tuuston seuraavalle kolmivuotiskaudelle.

Antti Holopainen Lahdesta jatkaa edelleen liittohallituk- sen puheenjohtajana. Muiksi liittohallituksen jäseniksi va- littiin yhdistysten ehdotusten pohjalta Antti Aho (Vilppu- la), Terttu Elomaa (Pori), An-

neli Kelloniemi (Oulu), Kaija Kiessling (Turku), Ritva Kor- honen (Lahti), Juha Kovanen (Helsinki), Manu Laihonen (Rauma), Aino Laine (Tampere), Erkki Matikainen (Jyväskylä) ja Eero Salonen (Nokia). Varajäseniksi valittiin Vesa Ruskeenieniemi (Valkeakoski), Hannu Väisänen (Turku), Anja Kivipensas (Tampere) ja

Tapio Tenhunen (Kerava).

Liittovaltuuston puheen- johtajana jatkaa Pauli Toikka Helsingistä ja varapuheenjohtajaksi valittiin Rauno Glad Raumalta. Muut liittovaltuus- ton varsinaiset jäsenet ovat Helena Haataja (Rauma), Eira Kejonen (Turku), Pirkko Laaksonen (Kerava), Liisa Mäkelä (Oulu), Raija Ny-

lund (Jyväskylä), Timo Piippo (Helsinki), Reino Rantala (Valkeakoski), Pentti Ruohoniemi (Pori), Irmeli Saarijärvi (Tampere), Raija Salmi (Nokia), Anja Sorvoja (Vilppula), Jorma Talikka (Hämeenlinna), Seija Tams (Lappeenranta) ja Pirkko Vaittinen (Lahti)

Sosiaali- ja terveysministeriön laadittava ohjeet hankintalain mukaisen suorahankintamenettelyn soveltamisesta vammais- palveluissa

Suomen päättäjät päättivät suuressa viisaudessaan, ettei vammaisten palveluasumista ole syytä jättää hankintalain ulkopuolelle. Tämä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten elämässä hyvin suurta roolia näyttelevä, usein elinikäinen palvelutarve, voidaan siis rinnastaa mihin tahansa tuotteeseen.

Suomessa on vedottu siihen, että EU velvoittaa kilpailuttamaan vammaisten henkilöiden palveluasumisen. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Vammaisten asumispalveluihin ei uuden julkisia hankintoja koskevan direktiivin 2014/24/EU osalta sovelleta mitään erityistä poikkeusta. Suomen lainsäädännön mukaisesti Suomen viranomaiset olisivat voineet vapaasti valita, miten palveluiden tarjonta järjestetään, eikä näin ollen ole mitään velvoitetta järjestää kilpailua hankintasopimuk-

sesta, jos viranomaiset katsovat, että on muita, paremmin soveltuvia, tapoja järjestää tällainen palvelu. Tämän maan päättäjillä ei tällaista halua ja tahtotilaa ollut.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on huolestunut yhteiskunnassa tapahtuvasta liikehinnästä suuntaan jossa vain eurot ratkaisevat. Palvelun laadulla tai inhimillisyydellä, ei ole mitään merkitystä, vammaisten ja vanhusten ihmisarvo lasketaan rahassa. Palveluja tarvitsevat ihmiset asetetaan 2000- luvun Suomessa huutolaispojan asemaan, kuka palvelut suosuu halvimmalla mahdollisella tavalla järjestämään, otta- koon asian hoitaakseen. Epävarmuus ja ahdistus asu- misjärjestymisestä lisääntyy ja aiheuttaa kärsimystä niiden henkilöiden keskuudessa, jotka palveluja tarvitsevat. Suomi ratifioi viime vuonna YK:n vammaisten ihmisoikeussopimuksen. Asiattomat kilpailu-

tukset esim vaikeavammais- ten palveluasumisessa, jolloin vammaisen henkilön oma tahto ei toteudu ovat kiistatta ristiriidassa kyseisen sopimuk- sen kanssa.

Tapaturma ja sairausinvalidien liitto vaatii, että elinikäisiä asumispalveluja tarvitseville vammaisille järjestettävät ja yksilöllisesti räätälöidyt asumispalvelut järjestetään ensisijaisesti julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen tuot- tamina.

Silloin, kun palveluja han- kitaan ulkopuolisilta palve- luttajilta, kuten vammais- palvelujen tuottamiseen erikoistuneilta järjestöiltä, so- velletaan hankintalain 110§ erityistilannetulkintaa, mikä mahdollistaa suorahankinta- menettelyn. Tuon lainkohdan mukaan ” tarjouskilpailun jär- jestäminen tai palvelun tarjo- ajan vaihtaminen olisi ilmei- sen kohtuutonta tai erityisen epätarkoituksenmukaista asi- akkaan kannalta merkittävän

hoito- tai asiakassuhteen turvaamiseksi”

Vammaisen asukkaan yksilöllisesti räätälöidyt tarpeet ja mm niiden perusteella tehdyt asunnon muutostyöt on katsottava tekijäksi, joissa olosuhteissa tarjouskilpailun järjestäminen tai palvelun tarjoajan vaihtaminen on kohtuutonta, epätarkoituksenmukaista ja vaarantaa merkittävän asiakas- suhteen.

Edellä mainituin perus- tein Tapaturma- ja Sairausinvalidien liitto vaatii, et- tä sosiaali- ja terveysministeriö mahdollisesti yhdes- sä kuntaliiton kanssa laatii kunnille ja tuleville maa- kunnille tarkoitetut sitovat ohjeet suorahankintamenet- telyn soveltamisesta vammais- palvelujen hankinnois- sa.

12.3.2017

Tapaturma- ja sairaus- invalidien liitto ry:n liittokokous

Toiminnanjohtajan tervehdys

Hyvät Uusi invalidi -lehden lukijat. Minulla on tämän vuoden alusta ollut ilo olla luot- saamassa Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton toimintaa aloitettuani liiton toiminnanjohtajana. Alkumetreistä lähtien minulla on ollut vahva tunne siitä, että olen tullut oikeaan paikkaan. Liiton arvo- maailma puolustaa niitä kai- kista heikoimpia, joiden ääni ei muuten kuulu missään, ja on juuri se asia jonka voimak- kaasti koen omakseni. Tunne siitä, että tässä työssä pystyy oikeasti vaikuttamaan tärkei- siin asioihin, on hyvin moti- voivaa.

Tällä hetkellä on menos- sa isoja asioita, ja koko ajan on oltava valppaana. Tätä kir- joittaessani ajankohtaista on soten valinnanvapauslakilau- sunto, johon liitto tulee anta- maan kriittisen kannanotton- sa. Olemme myös mukana laatimassa vammaisjärjestö- jen yhteistä, Vammaisfooru- min antamaa lausuntoa. Tu- lossa on monia isoja asioita, joissa on oltava hereillä, asia- kasmaksulain uudistaminen on yksi tärkeimmistä. Myös vammaislakien yhdistäminen on iso tärkeä kokonaisuus ja Sote-asioita on seurattava sil- mä kovana.

Liiton toimistossa on tärke- ää tietää, mitä kentälle kuuluu, miten yhdistyksillä ja jäsenillä menee. Haluan tutustua yhdis- tyksiin, teihin jäseniin ja mi- nua kiinnostaa, mitkä ovat ne ongelmat, joiden kanssa ar- jessa kamppailette. Ovatko ne sellaisia asioita, joihin liitto voisi toiminnallaan vaikuttaa?

Olen ottanut yhdeksi pää- tavoitteekseni yhdistysten ja liiton näkyvyyden parantami- sen. Meillä tehdään sekä pai-

kallis- että liittotasolla todel- la tärkeää työtä, joka pitää saada näkyväksi. Kun saam- me ihmiset huomaamaan mi- ten me oikeasti pidämme me- telä tärkeistä asioista, uskon, että yhdistyksiin liittyy uusia jäseniä ja saamme lisää jouk- kovoimaa. Uudet jäsenet tuo- vat myös uusia ajatuksia ja ideoita, mikä ei ole koskaan pahasta yhdistyksen kehitty- misen kannalta. Otetaan uu- det jäsenet ilolla vastaan. Lähtekäämme siis turuille ja toreille markkinoimaan yhdis- tyksiämme. Kukas sen kissan hännän nostaa, ellei kissa itse.

Myös tiedottamisen uudis- tusta pohditaan: uudet esitteet, nettisivujen uudistaminen ja kyllähän se Facebook on tätä päivää. Siellä voivat kommu- nikoida he, jotka tämänkalta- sen viestinnän kokevat omak- seen. Facebook on tehokas keino tiedottaa asioista nope- asti, mutta asioiden todenpe- räisyydessä kannattaa kuiten- kin olla tarkkana, kuten vies- tinnässä yleensäkin.

Kevätkiireiden helpotettua lähden tien päälle tutustumaan yhdistyksiin. Järjestetään yh- dessä kaikille avoimia tilai- suuksia, mennään mukaan jo olemassa oleviin tapahtumiin tekemään liittoa ja yhdistyksiä tutuiksi.

Siispä nähdään ja kuullaan, olen täällä teitä varten. Al- la uudet yhteystietoni, myös vanhat ovat edelleen voimas- sa.

Kevätaurinkoisin terveisin

Sari

sari.laiho@tsil.fi
matkapuhelin 050-300 7135

Tampereen tapaturma- ja sairausinvalidien kannanotto Tampereen kaupunginvaltuustolle

Yhdistyksemme tilaisuuksis- sa on tullut esille rollaatto- rin varassa liikkuvien ongel- ma joukkoliikenteen busseis- sa. He pääsevät autoon kes- kiovesta, koska muuta mah- dollisuutta ei ole. Autoon nou- sun jälkeen he joutuvat kui- tenkin menemään liikkuvaa- ajoneuvossa etuosaan mat- kan maksamiseksi. Tämä on liikuntavammaiselle vaikeaa, monelle lähes mahdotonta.

YK:n Yleissopimus vam- maisten henkilöiden oikeuk- sista, erityisesti sen § 9 koskee yhdenvertaisuutta mm. kulke- misessa.

Liikuntavammaiset asete- taan tässä eriarvoiseen ase- maan lastenvaunujen kanssa liikkuviin verrattuna. Ainakin Lahdessa ja Turussa heillä on oikeus ilmaiseen matkaan.

Esitämme, että valtuusto- ryhmät etsivät ongelmalle rat-

kaisun. Kysymyksessä ei ole taloudellisesti suuresta asi- asta, sen sijaan siinä voidaan ratkaista monien vammaisten kohdalla suuri ongelma.

Toivomme, että saamme ryhmältänne vastauksen mil- laisiin toimenpiteisiin olette ryhtynyt.

Tampere 19.12.2016

Tampereen tapaturma- ja sairausinvalidit ry

Tampereen yhdistyksen pu- heenjohtaja Anja Kivipensas ja Irmeli Saarijärvi luovutti- vat yhdistyksen kannanoton Tampereen kaupunginvaltuus- ton edustajille.

Naiset pilkkivät voittoon

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidien perintei- set pilkkikilpailut käytiin Vähäjärvellä 27.2.

Tulokset:

1. Tuula Kämäräinen
2. Sisko Manninen
3. Riitta Juhela

Suurimman kalan sai Tuula Kämäräinen, 540 g ja pienim- män Anneli Lahtinen, 40 g.

Tarja Västilä

Valkeakosken pilkkikisat

Juhlapyhät Vähäjärven lomakodissa

PÄÄSIÄINEN 14.–17.4.

Kolmen vuorokauden täy- sihoitopaketti jäseniltä 160 euroa ja lisävuorokaudet á 52 euroa,

ei-jäseniltä 185 euroa ja li- sävuorokaudet á 59 euroa.

JUHANNUS 23.–25.6

Kolmen vuorokauden täy- sihoitopaketti jäseniltä 180

euroa ja lisävuorokaudet á 52 euroa,

ei-jäseniltä 210 euroa ja li- sävuorokaudet á 59 euroa.

Tervetuloa!

Lisätiedot ja varaukset Vähä- järven lomakoti p. (03) 6543 124.

Toiminnanjohtaja Sari Laiho. Kuva: Minna Nieminen.

Jatkuvuus turvattava - nuoria mukaan toimintaan

Porin sairaus- ja tapaturmainvalidien toiminta on voimissaan. Runsaat viisi vuosikymmentä vammaisten asiaa esillä pitänyt ja edunvalvontaa suorittanut yhdistys jatkaa tärkeäksi todettua paikallistason työtä.

Yhdistyksen toiminnan lähtökohta syrjäytymisen ehkäiseminen ja vammaisten etujen valvonta, ei ole kadonnut mihinkään. Päinvastoin. Tämä päivänä vammaisten, sairaiden ja pientä eläkettä saavien etujen heikennykset pakottavat toiminnan tehostamiseen.

Yhdistyksen uudeksi vetäjäksi, puheenjohtajaksi valittu **Sirkka Lindroosin** johdolla ja pienellä hallituksen uusinnalla syrjäytymisen ehkäisyä ja vammaisasiaa pyritään pitämään esillä ja puuttamaan havaittuihin epäkohtiin.

Maan hallituksen tekemisistä ja vähävaraisia kurittavista teoista, tosiasioista, ei saa vaieta. – Jos emme nyt reagoi, viedään meiltä housutkin jalasta, totesi **Lennart Laitinen** viitatessaan mm. hallituksen suunnittelemaan invalidivähennyksen poistoon. – Tämä tietäisi tulojen heikennystä jopa parilla sadalla eurolla. Se on suuri raha.

Liiton tervehdyksen vuosikokoukselle toi puheenjohtaja **Antti Holopainen**. Hän totesi, että hallituksen toimia seurattessa tulee liiton edunvalvontatyössäkin olla tarkkana. Esimerkiksi nyt tehty toimeentuloasioiden siirto Kelan

hoidettavaksi, ei ole edennyt täysin suunnitellusti. Ruuhkia on syntynyt, eikä 7 vuorokauden käsittelyaikaa ole pystytty kunnissa toteuttamaan. Tämä on tietänyt monia hankaluuksia tukia hakeneiden elämään. Myös lääkkeiden omavastuiden korottamiset ja maksut alkuvuodesta ovat monille ongelmallisia. Rahat eivät riitä. Mietitään, että syödäkö vai hankkia lääkkeitä.

Liiton johdossa tapahtunut sukupolvenvaihdos tuonee uutta niin liiton kuin järjestökentänkin aktivointiin. – Toiminnanjohtaja **Sari Laiho** jo odottaa järjestökentälle pääsyä. Liiton varttunut jäsenistö tarvitsee uusia sitoutuneita jäseniä yhteisöllisyyden lisäämiseksi. – Porissa aktiivisesti koko vuoden toimiva järjestö luo hyvät olosuhteet yhteisöllisyyden lisäämiseen. Porissaakaan nuorennus ei ole pahitteeksi.

– Tärkeintä on jatkuvuus ja ”yhteishengen” luominen. Tämä on tärkeä kysymys myös liiton tulevaisuuden kannalta, totesi Holopainen.

Näkyvyyttä ja profiilin nostoa

Liiton julkaisema lehti Uusi Invalidi on tärkeä vuorovaikutuskanava. Tämän lisäksi tulee olla mukana sosiaalisessa mediassa, on näyttävä. – Se on tätä päivää. Holopainen viittasi USA:n presidentin aktiivisuuteen sosiaalisessa mediasa ja siellä huomatuksi tulemiseen. – Olkoon tämä esimerk-

ki varttuneempienkin muukaantulosta nettimaailmaan. – Näkyvyyden lisäämiseksi on myös jalkauduttava ihmisten pariin keskustelemaan ja esille tuomaan toimintaamme, muistutettiin kuulijoita.

Yhteiskunnalliset epäkohdat paikallistasolla on tuotava julki. On iso ongelma, kun lakeja sovelletaan kunnissa eri tavoin. Kela ja kunnat hoitavat monimutkaisiakin asioita ”rutiinihommana”, joten vertaistuki nousee tärkeäksi.

Liiton monet kurssit antavat tietoa laeista ja niiden soveltamisista. Lainsäädännön valmistelut tehdään usein huonosti ja niiden vaikutukset ihmisten arkeen tulevat kuin ”nurkan takaa”.

– Edunvalvonnassa tarvittaisiin juridista lainvalmisteluprosessia. Tämä on kaikkia vammaisjärjestöjä koskeva asia. Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto on edunvalvonnan saralla ollut tiennäyttäjänä. Liiton asiantuntemusta on arvostettu ja lausuntoja huomioitu mm. Vammaisfoorumissa. Keskustelussa nousi esiin, että Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto onkin lukemattomien vammaisjärjestöjen joukosta lähes ainoa, joka todella ajaa vammaisten asiaa. Liiton kurssitarjonnan piiriin tuleekin saada uusia toimijoita jakamaan tietoa paikallistasolla.

Terveyskeskusmaksut poistettava!

– Kunnallisvaalit on tulossa. Liiton jo kauan esittämä tee-

Lennart Laitinen kertoi asioista joihin tulee puuttua.

ma terveyskeskusmaksujen poistamiseksi ei ole vanhentunut. Esimerkkinä Holopainen mainitsi, että Helsinki ei maksuja peri, monet kunnat kyläkin. Tämänkaltaista väestöryhmien syrjintää asuinpaikan mukaan ei saa sallia.

– Terveyspalvelujen yhtiöittäminen tarkoittaa vallan siirtämistä vaaleilla valituilta yksityisille firmoille liikesalaisuuksien piiriin. Julkisuus ja läpinäkyvyys häviää. Jos tämä tulee 2019 voimaan, niin miten kukaan kilpailussa mahdane käydä, kyseli Holopainen.

– Kunnallinen järjestelmä ajetaan alas ja yksityinen sektori vie voiton. Äänestäjien onkin oltava tarkkoja, ketkä ajavat mitäkin asiaa.

– On saatava kaikki kynnelle kykenevät äänestämään

kunnallisten palvelujen säilyttämisen puolesta. On saatava torjuttua kaikenlaiset hulluudet, joita tehdään säästöjen varjolla.

Hallitus

Porin yhdistyksen puheenjohtajaksi vuosikokous valitsi Sirkka Lindroosin.

Muut hallituksen jäsenet ovat **Anna-Liisa Pahluri, Rauno Huhmarniemi, Tuija Siltanen, Eila Martti, Terttu Elomaa, Elise Seittonen sekä varajäsenet Pirkko Sirpola ja Lennart Laitinen.**

Yhdistyksen toimintakalenteri julkaistaan Uusi Invalidi -lehdessä sekä netissä www.sivutie.net.

Teksti ja kuvat:
Terttu Elomaa

Sirkka Lindroos uutena puheenjohtajana nuijan varressa.

Tuetulle lomalle Vähäjärven lomakotiin sekä Peurunkaan

Vielä ehtii hakea heinäkuun lomajaksolle (17.–22.7.) Vähäjärven lomakotiin viimeistään 11.4. mennessä ja syyskuun lomalle (11.–16.9.) Kylpylähotelli Peurunkaan 7.6. mennessä. Lomia voivat hakea vammaiset henkilöt, jotka eivät viime vuonna olleet tuetulla lomalla minkään järjestön kautta.

Viiden vuorokauden täysihoidtolomalla on tarjolla monenlaista sekä asiapitoista että virkistys-, harrastus-, liikunta- ym. toimintaa. Loman omavastuuosuus on 50 euroa.

Lomia haetaan Solaris-lomien lomakkeilla, jotka toimitetaan huolellisesti täytettynä osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 IIRIS, tai suoraan Solaris-lomiin.

Lisätietoja ja hakulomakkeita saa Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton paikallisyhdistyksistä, kotisivuilta (www.tsil.fi) ja toimistosta, Vähäjärven lomakodista sekä Solaris-lomien nettisivuilla (www.solaris-lomat.fi), jossa voi myös tehdä lomahakemuksen sähköisesti.

Vammaiskulttuuripäivät kesäkuussa

Kesäkuun toisena viikonloppuna, 10.–11.6. vietetään 33. vammaiskulttuuripäiviä Vähäjärven lomakodissa Hämeenlinnan Hauholla, Muntsilantie 19.

Kulttuuripäivät ovat vuosittainen katsaus ja näyttö siitä, mitä kaikkea yhdistyksissämme osataan. Nyt on aika kerätä yhteen tekeminen ja osaminen ja tuoda myös kaikkien nähtäväksi lomakotiin.

Perinteiseen tapaa käden- taidot ja esitykset – runot, laulut, sketsit, näytelmät yksin tai yhdessä ovat tervetulleita.

Ohjelmaan kuuluu myös yhdistysten välinen boccia- kilpailu. Joukkueessa on kolme jäsentä ja molempia sukupuolia.

Hinnat: 60 euroa kahden päivän paketti (sis. täysihoidon) ja 20 euroa yhdeltä päivältä (kahdet kahvit ja lounas). Lisäyöpymiset á 20 euroa.

Ilmoittautumiset, ohjel-

maesitysten ennakkotiedot ja näyttelypaikkavaraukset Vähäjärven lomakotiin p. (03) 6543 124 tai liiton toimistoon p. (09) 3960 5680, tsil@tsil.fi.

Kulttuuripäivillä tavataan – tervetuloa!

Lehden irtonumeron lukijoille!

Liiton paikallisyhdistyksen jäsenenä saat Uusi Invalidi-lehden jäsenetuna aina tuoreeltaan. Samalla pääset mukaan yhdistyksen edunvalvonta-, kerho-, opinto-, retkeily-, askartelu- ym. toimintaan.

Ota yhteyttä lähimpään pai-

kallisyhdistykseemme. Yhdistysten yhteystiedot löytyvät tämän lehden sivulta 15 ja liiton kotisivuilta (www.tsil.fi).

Tervetuloa mukaan toimintaan!

Uusi Invalidi-lehden voi myös tilata lähettämällä tila-

uksesi, nimesi ja postiosoitteesi Tapaturma- ja sairausinvalidien liiton toimistoon, PL 30, 00030 IIRIS, tai sähköpostilla osoitteeseen tsil@tsil.fi Vuosikertailauksen (4 numeroa) hinta on 10 euroa.

Uusi freelancertoimittaja

Olen Sari Lehikoinen, muutin juuri Hämeenlinnasta Riihimäkeen miesystäväni kanssa. Perheeseemme kuuluu myös 11-v. kooli, joka tuntee nimen Jasu.

Olen koulutukseltani graafisen suunnittelun artesaani ja olen kouluttanut itseäni myös kirjallisen viestinnän suuntaan ja suorittanut markkinointi-tiedottajan tutkinnon. Olen harrastanut opiskelua ja koska olen kiinnostunut kirjoittamisesta, olen kouluttanut monella taholla lehdistö- ja kirjoittajakursseihin sekä suorittanut luovan kirjoittamisen opintoja. Varsinaisen päivätyöni olen tehnyt valtiolla ja Vantaan kaupungilla sosiaalipuolella toimistotyössä, johon on kuulunut myös viestinnällisiä töitä sekä alkuperäisen ammattini puolelta julkaisujen taittoitaita, markkinointiin liittyvää viestintää, henkilöstölehtien tekoa. Jäin varsinaisesta leipätyöstäni työkyvyttömyyseläkkeelle 1998, jonka jälkeen olen panostanut voimavarojeni ja terveyteni mukaan järjestötyöhön sekä free-

lancerina lehtiin kirjoittamiseen mm. Kynnyksessä. Suuri osa arjestani kuuluu luottamus- toimissa.

Olen sydämestäni vuosikymmenien ajan toiminut vammaisvaikuttajana ja toimin edelleen Invalidiliiton vammaisneuvojana. Tämän hetkinen intohimoni on ajaa vaikeasti vammaisten ja sairaiden puolta sote-suossa – joskus tuntuu, että jopa koen sielun sisaruutta Don Quijoten kanssa, kun yritämme vaikuttaa poliitikkoihin, arvaila Kela-vaikutuksia sote-silmälasein ja tuoda esille, mitä päättäjien tulee ottaa huomioon maakuntaudistusta tehdessään vaikeavammaisten ja sairaiden erityiskysymyksiä unohtamatta.

Harrastan lukemista, kirjoittamista, maalaamista sekä harvakseltaan ja pyrhdyksittain käsitöiden tekemistä. Viihdyn ihmisten parissa ja osallistun vapaa-ajallani yhdistystoimintaan, vedin mm. nuorten aikuisten kerhoa ja nuorten vammaisten naisten vertaispiiriä Hämeenlinnassa

Sari Lehikoinen. Kuva: Leif Palm

vuoden 2016 loppuun asti.

Odotan myös innolla, mitä uutta kivaa ja rikkaita kohtamisen hetkiä nykyinen työni tässä Uusi Invalidi-lehden toimittajuudessa tuo tullessaan.

Sari Lehikoinen

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry hakee

Vähäjärven lomakotiin LOMAKODIN JOHTAJAA

nykyisen lomakodin johtajan siirtyessä eläkkeelle kesän 2017 aikana.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:llä on 60-paikkainen lomakoti Hämeenlinnan Hauholla.

Hakijalta edellytetään lomakodin johtamiseen tarvittavia taitoja sekä kirjanpidon osaamista, työtehtäviin liittyy liiton taloushallinto.

Kiinnostus sosiaalialaan katsotaan eduksi.

Tehtävä täytetään kesän 2017 aikana.

Hakemukset palkkatoivomuksineen 21.4.2017 mennessä liiton toimistoon sähköpostilla tsil@tsil.fi tai osoitteeseen Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry, PL 30, 00030 IIRIS.

Lisätietoja: Puheenjohtaja Antti Holopainen, p. 0400 417 390, antti.holopainen@fimnet.fi

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry:n Toimintakalenteri kevät 2017

Kerhot ja kokoukset:

joka kuukauden toinen keskiviikko klo 10–14.

Muut kerhot, matkat ja tapahtumat sovitaan erikseen.

Kaikki kerhotoiminta on Saihokeskuksessa, Saihokatu 4. Kerhot ja opintotilaisuudet järjestetään yhteistyössä DSL:n opintokeskuksen kanssa.

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry Toimintakalenteri kevät 2017

Käsityökerhot

Nuorisotalo, Isolinnankatu 12, huone 4, klo 11–14: Maanantaisin 3.4., 10.4., 24.4., 8.5. ja 22.5.

Tiistaikerhot

Nuorisotalo, Isolinnankatu 12, huone 3, klo 10.30–13.30: 4.4., 18.4. ja 2.5.

Kuntoharju, Kellahdenrantatie 478:

16.5. (äitienpäivä) ja 30.5.

Hallituksen kokoukset

24.4. Nuorisotalolla, huone 3, klo 14–16
29.5. Kuntoharjulla klo 14–16

JÄSENMAKSU

V. 2017 jäsenmaksun 14 euroa voi maksaa kerhoissa tai tilille:

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry

IBAN: FI95 5542 5420 0117 62

MUISTA laittaa selite-kohtaan: Jäsenmaksu 2017 ja jäsenen nimi!

Eräpäivä 31.5.2017.

Mahdollisista muutoksista ilmoitamme kerhoissa ja www.sivutie.net -tapahtumakalenterissa.

Uusi Invalidi -lehti netissä
www.tsil.fi

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n Muistio kevät 2017

Toimisto on avoinna parillisina keskiviikkoina kello 12–14, Näsilinnankatu 22 A 37, 6. krs.
Puh. (03) 214 2678, sähköposti: tsil.tampere@gmail.com.

Kerhot torstaisin klo 11.00, Pellervonkatu 9, Vammaisjärjestöjen tiloissa. Tule Sinäkin!

Retket ja huvitukset 2017:

22.5. Kevätretki, Pälkäne ja Kangasala, ruokailu Vähäjärvi
28.5. Kylpylämatka Haapsaluun
8.6. Kerhon päättäjaiset
10.6. Kulttuuripäivät Vähäjärvellä. Lähtö Hervanta klo 10.00, Vanhakirkko 10.30 (35 €)
6.8. Nokian kesäteatteri, Kulkurin valssi (35 €)
31.8. Syksyn kerhot alkavat

Kysy retkistä ja matkoista Irmeli Saarijärveltä, puh. 050 589 4644.

Hyvää ja toiminnallista kevättä kaikille!

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry:n toimintaa keväällä 2017:

Toimisto: Yliopistonkatu 11 a E 79. Puh. (02) 232 8526.
Sähköposti: tur.tsi@pp.inet.fi

Päivystys toimistolla maanantaisin klo 10.00–14.00.
Sosiaalineuvontaa keskiviikkoisin klo 15.00–18.00.

Askartelukerho torstaisin klo 10.00.

HUHTIKUU:

Ke 12.4. klo 18.00 **Pälvi Uusitalon luento: Yksinäisyyden haitat**
yhdistyksen toimistolla, kaikille avoin tilaisuus.

TOUKOKUU:

To 18.5. **Sokkotreffit**-matka, lähtö klo 8.00. Ilmoittautuminen 8.5. mennessä. Hinta erillisellä tiedotteella.

KESÄKUU:

Ma 19.6. Viking **Grace-risteily**, iltalähtö. Tarkemmat tiedot hinnoista erillisellä tiedotteella.

HEINÄKUU:

La 15.7. **Kesäteatterimatka Nokialle**. Tarkemmat tiedot erillisellä tiedotteella.

Tuetuille sosiaalilomajaksoille (17.-22.7. ja 11.-16.9.) voi vielä hakea.

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry:n jäsenyhdistyksiä

Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
PL 30, 00030 IIRIS
(Käyntiosoite: Iiris-keskus, Marjaniementie 74, Itäkeskus, Helsinki)
Puh. (09) 3960 5680
Sähköposti: tsil@tsil.fi
Kotisivut: www.tsil.fi
Pankkiyhteys: Valkeakosken Op
IBAN-tilinumero: FI90 5494 0920 1019 48
BIC-koodi: OKOYFIHH

Helsingin Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Toimisto: Kulmavuorenkatu 5
00500 Helsinki
(09) 713 991
hssti@kolumbus.fi
Avoinna tiistaisin klo 12–15.
Pj. Juha Kovanen
Tädyketie 6 D 52
01300 Vantaa
0400 609 073
juha.t.kovanen@netti.fi

Hämeenlinnan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
siht. Pasi Ranki
Hallintotie 10 E 42
14500 Iittala
050 5722 627
pasiranki@jippii.fi

Jyväskylän Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Tsto: Saihokatu 4
40630 Jyväskylä
Pj. Erkki Matikainen
040 5837991
erkki.matikainen@kotiportti.fi

Keravan Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Pj. Pirkko Laaksonen
Seunalantie 15 E 63
04200 Kerava
040 7571604

Kuopion Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Pj. Paavo Antikainen
Luolatie 21
70780 Kuopio
040 7537505
puavo.antikainen@gmail.com

Lahden Seudun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Pj. Ritva Korhonen
Loviisankatu 14 B 20
15100 Lahti
044 2610028
ritva.a.korhonen@phnet.fi

Lappeenrannan Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
Pj. Anelma Tervo
Kimonkatu 17
53300 Lappeenranta
0400 878 579

Nokian Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
Pj. Eero Salonen
Souranderintie 20 A 10
37100 Nokia
050 5851735

Oulun Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Pj. Anneli Kelloniemi
Kuorimokatu 2 A 21
90520 Oulu
050 571 9961
anneli.kelloniemi@luukku.com

Porin Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Pj. Sirkka Lindroos
Kanttorintie 2
28840 Pori
040 506 8441
helenalindroos@gmail.com

Rauman Seudun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
Pj. Rauno Glad
Äyhöntie 186
26510 Rauma
0500 127 177
rauno.glad@gmail.com

Tampereen Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
Tsto: Näsilinnankatu 22 A 37
33210 Tampere
(03) 2142678
av. ke klo 12–15
Pj. Anja Kivipensas
Ojavainionkatu 4 B 12
33710 Tampere
045 8059 778

Turun Tapaturma- ja Sairausinvalidit ry
Tsto: Yliopistonkatu 11 a E 79
20100 Turku
avoinna ma klo 10–14, sosi-
aalineuvontaa ke klo 15–18
(02) 232 8526,
fax (02) 232 8525
tur.tsi@pp.inet.fi
Pj. Kurt Laine
050 3074203
kurt.laine@luukku.com

Valkeakosken Ammattitauti- ja Sairausinvalidit ry
Pj. Reino Rantala
Apiankatu 9 A 14
37600 Valkeakoski
0400 620 725
reino.p.rantala@gmail.com

Varkauden Vammaiset ry
Pj. Kauko Kuokkanen
Laivalinnank. 8 B 25
78200 Varkaus
0400 313 406

Vilppulan Sairaus- ja Tapaturmainvalidit ry
Pj. Antti Aho
Kukkarokivenk. 12 A 7
35800 Mänttä
050 527 3583
aho.antti@phpoint.fi

Uusi Invalidi-lehden aikataulu vuodelle 2017

Lehden numero	Ilmestyy viikolla	Aineisto liiton toimistolle viim.
2/2017	vko 21 (toukokuussa)	2.5.
3/2017	vko 39 (syyskuussa)	4.9.
4/2017	vko 50 (joulukuussa)	21.11.

Aineistot liiton toimistolle sähköpostilla tsil@tsil.fi, tai postitse osoitteella Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto, PL 30, 00030 IIRIS.

Lehtemme rajallisen palstatilan vuoksi julkaistaan muissa lehdistä olleita juttuja vain, mikäli siihen on aiheen kannalta erityinen syy ja mikäli lehdessä on tilaa.

uusi invalidi

Julkaisija Tapaturma- ja sairausinvalidien liitto ry
PL 30, 00030 IIRIS
toimisto avoinna ark. 8.30–16.00
(09) 3960 5680

Puhelin tsil@tsil.fi, www.tsil.fi/uusi-invalidi

Sähköposti ja kotisivut Valkeakosken Op IBAN-tilinumero: FI90 5494 0920 1019 48
BIC-koodi: OKOYFIHH

Pankkiyhteys Antti Holopainen, Puistokatu 11 B 40, 15100 Lahti
puh. 0400 417 390, sp. antti.holopainen@fimnet.fi

Päätoimittaja Kaija Kiessling, Ritva Korhonen, Juha Kovanen, Sari Lehikoinen, Tarja Västilä

Toimituskunta Sari Laiho
Asmo Koste

Toimitussihteeri Suomalainen Lehtipaino Oy, Kajaani
0787-7021

Taitto

Paino

ISSN-numero

Yhdessä saamme enemmän aikaiseksi

Kävin tapaamassa pitkän linjan vammaisvaikuttajaa, **Aino Lainetta**, hänen kodissaan Tampereella. Aino on ollut liittohallituksessa jo 30 vuotta, ja hän miettii jatkamistaan vielä yhdeksi kaudeksi.

- Tekisi mieli jatkaa, mutta mä aattelen, että oonko ihmisille vaan vaivaksi.

Aino on positiivinen ihminen, hänen kohdallaan sanonta ikä on vain numero, pitää paikkaansa. Istun Ainoa vastapäätä ja kysyessäni, mitä hän on saanut aikaiseksi vammaisvaikuttamisen saralla yli 30-vuotisen uransa aikana, hän toteaa pitäneensä mekkalaa aina, kun on ollut aihetta.

- Oon aika kova puhumaan ja sanon, kun sanomista on. En mä tiedä, oonko saanu mitään aikaiseksi, mutta kovasti oon yrittänyt osallistua ja tapellut parhaani mukaan, että saataisiin sairaiden ja vammaisten ääntä kuuluville päätäjille.

”Tehdään yhdessä ja vaikutetaan päättäjiin”

- Yksin ei voi tehdä mitään, mutta yhdessä voimme vaikka mitä, oon osallistunut kaikenlaisiin mielenosoituksiin niin kuin viime kesänäkin.

- Tampereella on taas uusi tappeluaihe, kun noita sote-kyytejä meinataan laittaa kimpakyydeiksi. Ei se jokaiselle vammaiselle sovi, esimerkiksi mulla on vaikeuksia päästä joihinkin takseihin, kun oon toisesta päästä niin lyhyt, Aino naurahtaa

- Ihme juttu, kun aina halutaan viedä vammaisilta kaikki, eihän se voi mennä silleen, että otetaan vammaisilta etuusia pois, hän jatkaa.

Puhumme pitkän tovin nykyisen maan hallituksen tiukasta linjasta, jossa viedään kaikkein heikoimmassa olevilta tukia ja etuja. Olemme huolissamme, kuljetuspalveluista siitä, että ns. aina vammaisten tulisi saada pitää vammaispolvelun ja Kela-lakien mukaiset etuudet, vaikka ikää karttuisikin yli 75 vuotta. Aino on juuri tällä maagisella rajalla, koska täyttää tänä vuonna 75.

- Emmä tiiä, mutta musta tuntuu, että asenteet on kovenemassa, jotkut taksikuskit voivat olla vanhalle vammaiselle naiselle melko tyyliä, eivätkä auta silleen kuin ennen

autettiin. Olin sairaalassa ja sielläkin oli hoitajia, jotka olivat melko kovia otteissaan. Aino kertoo hurjista kokemuksistaan. En mä tiiä, onko se vammaisvastaisuutta, mutta jotenkin tuntui, ettei enää tahdota hoitaa.

- On toi melko kallistakin käydä hoidattamassa itteensä, kertoo Aino. Kävin Hatanpäällä ja siihenkin taksimakaan meni 48 euroa yhteen suuntaan, hän jatkaa. Jatkuvan sairaanhoidon lisäksi Aino ehtii harrastaakin. Hän käy jumpparyhmässä viikoittain. Kaupunki järjesti hänet tähän ryhmään, johon hän siirtyi, kun ei enää kyennyt käymään kuntosalilla.

- Itte täytyy vaan kovasti yrittää, vaikka onhan se tynpeää, kun ittelleen vaan elää, Aino toteaa ja jatkaa: Liike on lääke, kyllä sen omassa jaksamisessaan huomaa.

Kysyessäni Ainon harrastuksista, hänellä alkaa silmät loistaa, kun hän kertoo, miten tykkäsi aikaisemmin ompelemisesta ja piirtämisestä.

- Mut sit meni kädet tähän kuntoon, niin en voi enää ommella enkä piirtää. Nykyisin mä sit shoppailen kavereitten kanssa, sellaista sosiaalista toimintaa.

”Pidetään toisistamme huolta”

Aino on ollut Tampereen sairaus- ja tapaturmainvalidien yhdistyksen jäsen jo vuodesta 1984 lähtien. Yhdistyksessä edunvalvonnalla on suurin merkitys ja siihen panostetaan.

- Me tehdään kirjeitä ja kommentoidaan epäkohdista päättäjiin. Joskus saadaan vastauksia, toisinaan emme. Olemme myös mukana kaikenlaisissa mielenosoituksissa. Nyt olemme osallistumassa kuntavaaleihin liittyviin keskustelutilanteisiin ja yrittämme vaikuttaa siellä.

- En ikinä unohda sitä, kun Holkerin hallituksen aikaan oltiin Eduskuntatalon edessä mielenosoituksessa. Vaadimme henkilökohtaisen avustajajärjestelmän. Ja viimein saimme sen, Aino hymyilee silmistään saakka.

Ainolla on henkilökohtainen avustaja, joka käy 40 tuntia kuukaudessa. Sen lisäksi hänellä on turvapuhelin ja tarvittavat kotipalvelut.

Ainolla on valloittava hymy.

- Onhan se silleen vähän, mutta joskus tuntuu, että tulee ihan kiire, että ehdin kotiin autettavaksi, hän naurahtaa.

- Ärsyttää, kun jotkut päättäjät luulevat tietävänsä asioista, mutta oikeasti tehdään löperöitä päätöksiä. Mulle esteettömyydestä äänen pitäminen on tärkeää, meinaan nostaa näitä asioita kuntavaaliehdokkaille esille: Esteettömyys, Sote-kyydit ja omavastuut ei saisi nousta enää yhtään lisää. Ikääntyvien vammaistenkin pitää saada hoitoa ja kuntoutusta sekä kuljetuspalveluita.

- Me saadaan kaupungilta pikkuisen tukea yhdistyksen toimintaan, ja järjestöille

yhteisen tilan, mikä on kylä hyvä juttu. Yhdistyksessä toimii käsityökerho, jolla saadaan myyjäisiin myytävää tavaraa. Torstaikerhossa meillä on ajankohtaisia asioita esillä, pyydämme luennoitsijoita, joita sitten haastattelemme. Niin, ja syksyllä meillä on 70-v. synttärin, Aino kertoo.

Yhdistys on Ainolle elämän tärkeimpiä asioita, kun siellä puhuttiin asioista oikeilla nimillä ja suoraan.

- Mä olin nuorena aika arka ja piilottelin käsiäni. Yhdistyksessä mä löysin itteni ja tajusin, ettei noi kädet oo sen kummempat tai rumempat kuin muillakaan. Mun ei tarvi olla muuta, mitä mä olen, Ai-

no sanoo.

- Kukaan muu ei vammaisia puolusta, ellemme itse puhu omasta puolestamme. Samalla autetaan myös itteämme, hän painottaa. Tärkeintä on tehdä yhdessä ja pidetään toisistamme huolta, Aino päättää painokkaasti haastattelumme.

- Olipa kiva tutustua, Aino hyvästelee meidät avustajani kanssa hymyillen. Olemme olleet tietämättä mukana samoissa mielenosoituksissa, vammaisten edunvalvonta sekä neuvominen on meille molemmille tärkeä asia.

Sari Lehikoinen

KEVÄTTÄ RINNASSA – PIRISTYSTÄ ARKEEN LOMA VÄHÄJÄRVELLÄ YKSIN, KAKSIN TAI PORUKALLA

Tarjoamme majoitusta, maukasta kotiruokaa, viihtyisiä tiloja, saunan löylyjä ja mukavaa yhdessä oloa.

Hinnat:
A-osa 59 euroa/vrk/hlö,
B-osa 57 euroa/vrk/hlö

Juhlat, kokoukset, pitempi aikaiset majoitukset

Kysy edullisia hintojamme, pyydä tarjous, poikea tutustumaan paikan päälle tai vieraile kotisivuillamme.

Vähäjärven lomakoti
Muntsilantie 19
14680 Hauho (Hämeenlinna)
p. (03) 6543 124
s-posti: lomakoti@tsil.fi
www.tsil.fi/lomakoti

